

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ריפוי בעיסוק בתחום הזקנה- סוגיות בגרונטולוגיה וגריאטריה -
99130

תאריך עדכון אחרון 24-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 5

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ריפוי בעיסוק

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אביבה בית יוסף

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: aviva.kahan@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתאום מראש

מורי הקורס:

פרופ יורם מערבי,
ד"ר שלי שטרנברג,
ד"ר אביבה קהן בית יוסף,
ד"ר דבורה שרה שפירא,
ד"ר מעין כץ,
גב ענבר מור,
גב אילנית באום כהן,
גב דינה רוזן

תאור כללי של הקורס:

בעידן של עלייה בתוחלת החיים חשוב ללמוד ולהכיר את המאפיינים והצרכים הייחודיים של אנשים בתהליך ההזדקנות. תפקיד הריפוי בעיסוק עם אוכלוסיה זו משמעותי ומגוון, החל מקידום בריאות לזקנים עצמאים בקהילה, דרך טיפול במצבי בריאות, ועד לטיפול פליאטיבי וסוף החיים. מטרת הקורס העיקרית הן להקנות ידע תיאורטי ויישומי בתחומי הגרונטולוגיה והגריאטריה, ולהעמיק בתפקיד הייחודי של ריפוי בעיסוק בתחום הזקנה. בקורס נעסוק בתהליכי ההזדקנות הנורמליים, עם התייחסות להיבטים הביו-פסיכוסוציאליים הייחודיים שמאפיינים את תקופת הזקנה. נלמד על המאפיינים והאתגרים הייחודיים בטיפול באנשים זקנים עם מגוון מצבי בריאות ומוגבלויות תפקודיות הקשורות לגיל, תוך התייחסות לתסמונות הגריאטריות המרכזיות. בנוסף, נלמד על סוגיות ייחודיות של עיסוקים בזקנה, ועל כלים מבוססי ראיות להערכה והתערבות בריפוי בעיסוק, במטרה לקדם השתתפות בפעילויות יום-יומיות ואיכות חיים של אנשים זקנים.

מטרות הקורס:

1. הבנת התהליכים הביו-פסיכוסוציאליים האופייניים בזקנה, ואת השלכותיהם על תפקוד והשתתפות בחיי היום יום.
2. הכרות עם תיאוריות ומושגים מרכזיים בתחום הזקנה, ועם כיווני חקר ההזדקנות העדכניים.
3. הכרות עם תסמונות הזקנה המרכזיות, כולל שבריריות (frailty), נפילות, ירידה קוגניטיבית, ריבוי תרופות ועוד.
4. הכרות עם הסוגיות האתיות הנוגעות לאוטונומיה, כשירות לקבלת החלטות ואפטרופסות בזקנה.
5. הכרות עם המערך הגריאטרי בישראל, תוך התייחסות לריפוי בעיסוק במסגרות טיפול שונות.
6. הבנת סוגיות ייחודיות של הערכה בריפוי בעיסוק בתחום הזקנה.
7. רכישת ידע וכלים מבוססי ראיות להערכה והתערבות בריפוי בעיסוק בתחום הזקנה עם אוכלוסיות יעד לאורך רצף הטיפול מקידום בריאות ועד טיפול פליאטיבי.

תוצרי למידה

בסימו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לתאר את השינויים הביו-פסיכוסוציאליים האופייניים לתהליך ההזדקנות הנורמלי ואת השלכותיהם על תפקוד והשתתפות.
2. להסביר תיאוריות ומושגים מרכזיים בתחום הזקנה ולתאר כיוונים עדכניים בחקר ההזדקנות.
3. לזהות ולהסביר תסמונות ומצבים גריאטריים נפוצים כמו שבריריות, נפילות, ירידה קוגניטיבית, אתגרים בריבוי בתרופות ועוד.
4. לדון בסוגיות האתיות הנוגעות לכשירות לקבלת החלטות, אוטונומיה ואפטרופסות באנשים זקנים.

5. לתאר את מרכיבי המערך הגריאטרי בישראל ואת תפקיד הריפוי בעיסוק במסגרות טיפול שונות.
6. לתאר ולהסביר את ההיבטים הייחודיים בהערכה של אנשים זקנים על ידי מרפאים בעיסוק.
7. להציע דרכי הערכה והתערבות מבוססי ראיות המתאימים ליישום בריפוי בעיסוק עם אנשים זקנים לאורך רצף הטיפול.
8. לנתח מידע על בסיס תיאורי מקרה ולהציע דרכי הערכה והתערבות מתאימים למטרות שונות בריפוי בעיסוק כגון קידום בריאות, טיפול באנשים במצבי בריאות שונים וטיפול פליאטיבי.

דרישות נוכחות (%) :

- 100% נוכחות בשיעורים.
- נוכחות חובה ביום למידה במרכז רפואי גריאטרי/בית אבות- מידע נוסף יועבר בהמשך.
- נוכחות חובה בסדנה מסכמת

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות בכיתה, הרצאות מקוונות בזום לייב (רוב השיעורים), הרצאות מוקלטות מראש, למידה עצמית מונחית, דיונים, תיאורי מקרה, צפייה בסרטונים, ביצוע ראיונות וניתוח הממצאים, התנסות בכלי הערכה, קריאה וניתוח של ספרות רלוונטית, משוב עמיתים, יום למידה במרכז רפואי גריאטרי/בית אבות.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

?:מיטבית הזדקנות מהי -מבוא 1- יחידה 0

- דמוגרפיה, כלכלת בריאות בזקנה והיערכות מערכות הבריאות בעולם
- חקר הזקנה- ביולוגיה של הזדקנות וחקר אוכלוסיות
- היבטים ביו-פסיכוסוציאליים של הזדקנות והשלכותיהם על השתתפות בחיי היום יום
- שינויים פיזיולוגיים וקליניים בזקנה
- שינויים במרכיבי אדם בזקנה והשלכות תפקודיות

בזקנה תסמונות 2- יחידה 0

- נפילות- מניעה וטיפול
- שימוש מושכל בתרופות
- הפרעות בתזונה בזקנה
- ירידה קוגניטיבית בזקנה-MCI, דמנציה, דליריום ודיכאון
- סוגיות אתיות באוטונומיה ואפטרופסות- כולל כשירות לקבלת החלטות
- פצעי לחץ בזקנה
- הפרעות בשליטה על סוגרים
- שבריריות frailty

בזקנה בעיסוק בריפוי והתערבות בהערכה נבחרות סוגיות 3- יחידה 0

- המערך הגריאטרי בישראל
- סוגיות בהערכה בריפוי בעיסוק בזקנה
- קידום בריאות בזקנה
- טיפול בריפוי בעיסוק לאנשים עם סוכרת
- התערבות ריפוי בעיסוק לאנשים עם ירידה קוגניטיבית בזקנה
- אורתופדיה גריאטרית- שברים וקטיעות
- התערבות ריפוי בעיסוק- אנשים עם פרקינסון והפרעות תנועה

- התערבות ריפוי בעיסוק באוכלוסייה עם דמנציה
- הטיפול בריפוי בעיסוק בבית אבות
- הטיפול בריפוי בעיסוק במחלקות להנשמה ממושכת
- הזדקנות אוכלוסיות מיוחדות
- ריפוי בעיסוק וטיפול פליאטיבי- היבטים תפקודיים בסוף החיים
- סדנה מסכמת- תיאור מקרה- WELL-LIVE-DO

חומר חובה לקריאה:

פרילוצקי, ד., וכהן, מ. (עורכות). (2015). גרונטולוגיה מעשית: מבט רב מקצועי לעבודה עם אנשים זקנים. ג'וינט ישראל.
 כרך ראשון: פרקים 1, 9, 11. כרך שני: פרקים 23, 21.

משרד המשפטים (2005). חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו - 2005. ספר החוקים 2039, 58-86.

Bonder, B. R., & Dal Bello-Haas, V. (Eds.). (2018). *Functional performance in older adults* (4th ed.). F. A. Davis.

Pozzi, C., Lanzoni, A., Graff, M. J., & Morandi, A. (Eds.). (2020). *Occupational therapy for older people*. Springer International Publishing.

חומר לקריאה נוספת:

Halter, J. B., Ouslander, J. G., Studenski, S., High, K. P., Asthana, S., Supiano, M. A., Ritchie, C. S., & Schmader, K. (Eds.). (2022). *Hazzard's geriatric medicine and gerontology* (8th ed.). McGraw-Hill.

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן בכתב 50 %

מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה / סמינר / פרוסמינר / הצעת מחקר 35 %
 מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
 15 %

מידע נוסף / הערות:

פירוט המטלות, תאריכי ההגשה ורשימת המקורות מופיעים בסילבוס הנמצא באתר הקורס עבור הסטודנטים הרשומים לקורס זה.

- ציון עובר בקורס 70.

-
- ציון עובר במבחן 60.
 - ציון עובר במבחן ובעבודה הוא תנאי למעבר בקורס.
 - החומר המחייב למבחן הוא כלל החומר שהועבר בהרצאות ואינו מוגבל למצגות.